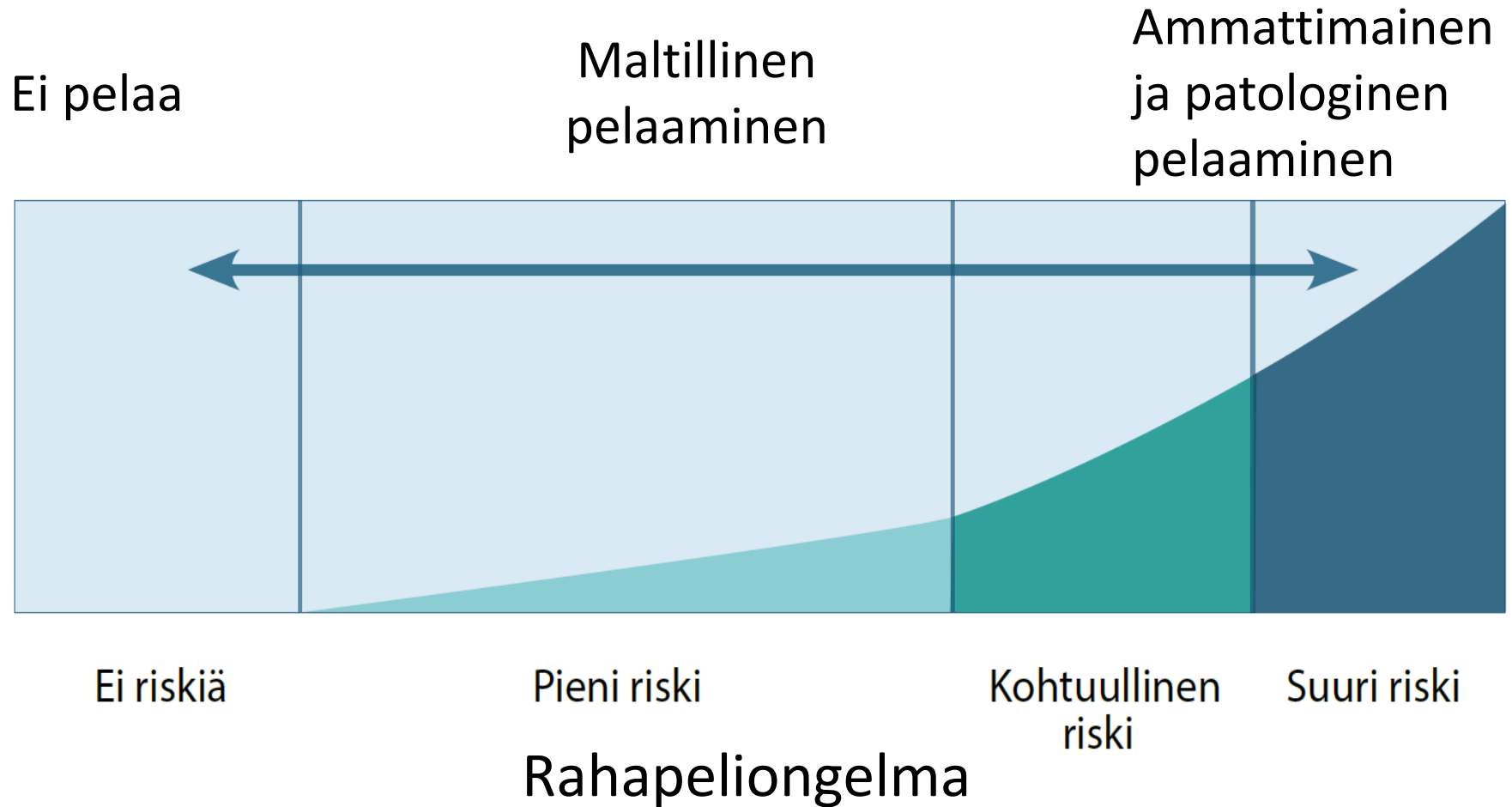

**Rahapelihaittojen ehkäisystä uutta
otetta työhön: *Case nuoret, nuoret
aikuiset ja rahapelit***

Tapio Jaakkola
19.4.2016 Tampere

Rahapelaamisen jatkumo

Rahapelaamisen riski ja ongelma

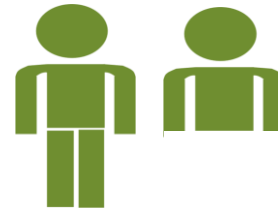
Riskipelaajat

565 000

Ongelmapelaajat

75 000

Peliriippuvaiset

49 000

- ✓ Suomalaisista riskipelaajia 1,5x Ruotsi t. Iso-Britannia
- ✓ Rahapelaaminen riskitasolla lisääntynyt

Kulutus ennakoi haittoja

- Riskipelaajan lähempänä ongelmapelaaja kuin rahapelejä maltillisesti pelaavia henkilöitä.
- Riskialttiiden pelaamisen tapojen tunnistaminen ajoissa voisi estää pelaamisen muuttumisen ongelmaksi.
- Korkeampi kulutus näyttää ennakoivan haittoja.

Nuorten pelaaminen vähenee?

- 15–17 -vuotiaiden rahapelaaminen vähenee
 - Ikäraja tehoaa?
 - Myös peliongelma -> 1% (3,8%/v. 2011)
- Nuoret voivat pelata – riski
 - Pakka-ostokokeet
 - Ikäraja ei pidä
 - Pojat erityisesti
 - Ongelmat kasautuvat
 - Harhakäsitykset pelaamisesta

Nuoret aikuiset riskiryhmä

- 18–24 -vuotiaiden pelaaminen lisääntynyt
 - Rahapeliongelma yleisin 18–24 -vuotiailla, 6 %
 - Miehet pelaavat 1,5x
- Naisten pelaaminen lisääntynyt
 - Naisten rahapeliongelmat kasvussa
- Ongelmat kasautuvat
 - Työttömyys, mielenterveys, alkoholi, toimeentulo
 - Opiskeluvaikeudet, ajanhallinta, lepo
- Harhakäsitykset pelaamisesta

EPT-toimintaohjelma ja rahapelihaittojen ehkäisy

- Riskikäytön haitat ja varhaisen vaiheen tuki - kehittämiskohteita
 - Tunnistaminen eri palveluissa
 - Palvelukohtaiset toimintakäytännöt
 - Hoitoon ohjaus
 - Seulonnat
 - Järjestöiltä itsearviointiin ja oma-avun menetelmiä ja vertaistukea
 - Kirjaaminen – myös rahapeliongelma

Mitä käytännössä voi tehdä

- Rahapelihaittojen ehkäisy
 - Osaamisen päivittäminen
 - Varhainen tunnistaminen
 - Puheeksiottaminen
 - Neuvonta
 - Tuki
 - Hoitoon ohjaus

Omassa työssä

- Henkilön käytöksestä vihjeitä
- Milloin seulonta on tarpeen?

↪ kuuluu riskiryhmään

↪ Systemaattinen seulonta

Riskiryhmistä

- Päihdeongelma
- Mielensterveysongelma
- Haastavat elämäntilanteet
 - Työttömyys
- Biologiset ja psyykkiset alttiudet
 - ADHD, heikko itsetunto, elämyshakuisuus
- Nuoret miehet

Psykiatriset häiriöt yhdessä rahapeliongelman kanssa

<i>Lähde: Castren 2013</i>	%
Alkoholihäiriö	13-73
Päihdehäiriö	26-76
Vaikea masentuneisuus	9-39
Kaksisuuntaisen mielialahäiriön maaninen vaihe	0-33
Ahdistuneisuushäiriöt	41-60
Epäsosiaalinen persoonallisuus	23-35

Miksi olisi tärkeää tunnistaa?

- Ongelmapelaajat hakeutuvat palveluihin
 - ✓ huonosti (10 – 20 %)
 - ✓ myöhäisessä vaiheessa
 - ✓ muiden oireiden vuoksi muualle
 - ei auta, jos ei hoideta myös peliongelmaa
 - käyttävät paljon sote-palveluja
- Hoitoon hakeutumiselle esteitä

Riski-/ongelmapelaajan tunnistaminen

- Kysymällä
- Rahapelaamisen kulutus
 - riskiarvio vrt. AUDIT-C
- Ongelmapelaajan seulonta – lyhyet seulat
- Ongelman määrittely - Diagnostiset mittarit
- **HUOM.** *Jos tunnistetaan rahapeliongelma, on syytä seuloa myös päihteiden käyttö ja esimerkiksi masennus*

1. Kuinka usein pelaat?

2. Kuinka montaa erilaista peliä pelaat?

3. Mitä pelejä pelaat?

Pelaa useammin kuin 2-3 kertaa kuukaudessa

Pelaa neljää tai useampaa erilaista rahapeliä

Pelaa korkean riskin rahapelejä, eli
raha-automaatteja, urheiluvedonlyöntiä,
kasinopelejä pelisalissa, kasinolla tai verkossa

Seulontaan sopivat

BBGS -Brief Biosocial Gambling Screen

- Onko pelaamisen lopettaminen tai vähentäminen aiheuttanut sinussa levottomuutta, ahdistusta tai ärtyneisyyttä viimeksi kuluneen kahdentoista kuukauden aikana?

Kyllä

Ei

- Oletko viimeksi kuluneen kahdentoista kuukauden aikana yrittänyt salata perheeltäsi tai ystäviltäsi, paljonko pelasit?

Kyllä

Ei

- Onko pelaamisesi aiheuttanut sinulle viimeksi kuluneen kahdentoista kuukauden aikana sellaisia taloudellisia ongelmia, että olet joutunut hankkimaan perheeltäsi, läheisiltäsi tai sosiaalipalveluista apua elinkustannuksiisi?

Kyllä

Ei

▪ Myöntävä vastaus yhteen tai useampaan kysymykseen on merkki mahdollisesta rahapeliongelma.

The Lie/Bet Questionnaire

- Oletko koskaan tuntenut tarvetta käyttää pelaamiseen yhä enemmän rahaa.

Kyllä

Ei

- Oletko koskaan joutunut valehtelemaan läheisellesi siitä, kuinka paljon pelaat?

Kyllä

Ei

▪ Myöntävä vastaus toiseen tai molempiin kysymyksiin on merkki mahdollisesta rahapeliongelma.

▪ Sensitiivisyys 99 %, spesifisyys 91 %, PPV 92 %, NPV 99

Rahapelaaminen puheeksi neutraalisti

Esivalmistelu: asenne kohdalleen ja selvitystyö

Pelaamisen plussat: Mitä rahapelejä pelaat? Miksi tykkäät pelata?

Pelaamisen miinukset: Mitkä ovat pelaamisen huonoja puolia?

Tee yhteenveto - pyydä asiakasta arvioimaan pelitapojaan nyt ja tulevaisuudessa

Anna palautetta - totea ristiriidat - kysy mielipidettä

Kerro miksi keskustele pelamisesta - kysy muutoshalusta

Ohjaa eteenpäin tai aloita kuntoutus (työstäsi riippuen)

Lähteet

- Katja Björklund, Maria Heiskanen, Marjo Kokko. Opiskelija internetissä – kuin kala vedessä vai kiinni verkossa? Korkeakouluopiskelijoiden rahapelaaminen ja internetin käyttö. Raportti 16/2011. THL.
- Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma. Alkoholi-, huume- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentäminen. Julkaisuja 2015:19. STM
- Ontario Problem Gambling Research Center: Framework of Harmful Gambling.
- Anne Salonen & Susanna Raisamo. Suomalaisten rahapelaaminen 2015. Rahapelaaminen, rahapeliongelmat ja rahapelaamiseen liittyvät asenteet ja mielipiteet 15–74-vuotiailla. Raportti 16/2015. THL.
- Mirka Smolej, Salla Karjalainen, Tapio Jaakkola. Rahapelaamisen riskirajoilla. Arpa-projekti 2015. EHYT ry.

Kiitos!

Tapio Jaakkola

tapio.jaakkola@ehyt.fi

www.ehyt.fi

